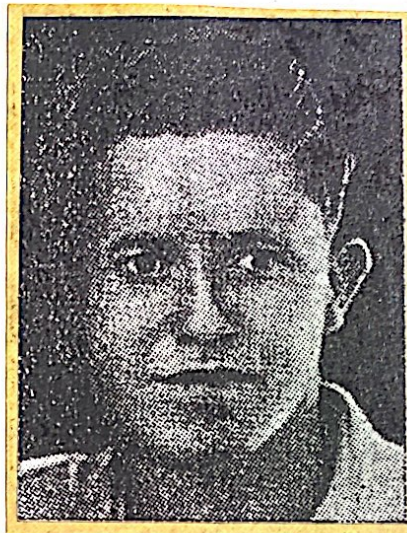

סמל קרוצ'יק רפאל
9294
בן חוה וצבי
נולד ב- 9.11.1928
התגייס לצה"ל ב- 1948
שרת בגדוד "ברק" (12)
נפל ב- 28.4.1948
בקרוב בצמח.

קרואצ'יק רפאל

בן צבי וחווה. נולד ב־9.11.1928 בירושלים. אחרי סיום לימודיו בבית־הספר העממי "תל־זורדוי" בתל־אביב יצא עם חברת־נוער ארצישראלית לדגניה ב'. שם נתחנך לידיעות כלליות וחברתיות ולעבודה, התקשר אל המקום וכשגדל נתקבל כחבר קבוע במשק. תחילה התנהג בשובבות מרדנית כלפי הגדולים והללו נהנו מלשונו השנונה וההיתולית. אך משהתערה בעבודה וראה את עצמו כאחד החברים המבוגרים

התמוג יפה עם החברה. עבד במטעי הבנות, השתוקק מאד לנהוג בסוסים, אך משבגר לא העביר את תשוקתו ל"עגלונות ממוכנות", כרבים אחרים מבני גילו, אלא דבק בענפי המספוא והרפת. עם היותו מושדש במשפחת דגניה ב' הקים בה גם את ק־משפחתו הפרטי. עבר מנעוריו והלאה את שלבי ההכשרה ההגנתית ובכללם קורסים למ"כ וחבלנות.

בחורף תש"ח שירת כמפקד כיתת חבלנים וביצע משימות רבות באומץ ובזריזות, ביניהן פיצוץ בתים בהתקפה הראשונה על צמח. בניגוד לכלל המקובל, שעל החבלן לסגת יחד עם כל הלוחמים, פסק הוא: "החבלן הוא האחרון לעזוב את הבית". כשפוצץ ב־28.4.1948 את בנין המשטרה בצמח, מבצע שכתוצאה ממנו פינו הערבים את צמח ועד בוא הסורים הוסר הסיוט מעל עמק הירדן, נפצע קשה ובו ביום נפח נשמתו. למחרת היום הובא למנוחת־עולמים בבית־הקברות בדגניה א'. זכרו הועלה בחיברת "בשער, דגניה ב' בקרבות".

גדוד "ברק" (12)

הפריצה לבנין המשטרה בצמח

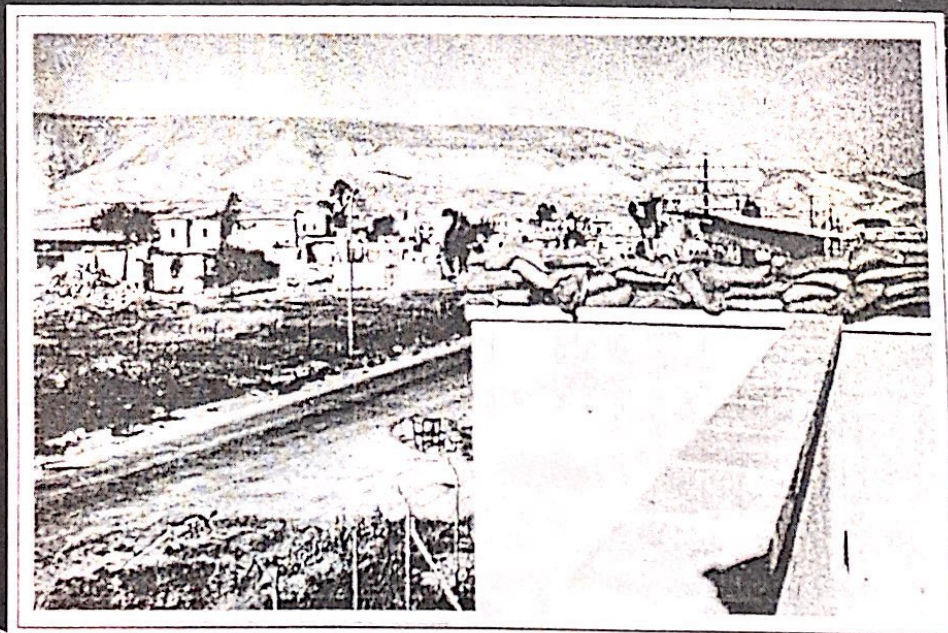

... באותו לילה לא עצמנו עין. הילדים סודרו במקומות מוגנים, כולנו התפורנו - כל אחד לתפקידו. הנוער ומספר חברים שגויסו בשביל הקרב הזה הלכו קדימה. כל יריה, כל התפוצצות הייתה מעוררת בלב הד של חרדה לגורל המסתערים.

עברו שעות על שעות של יריות רובים מקלעים ומרגמות, והנה באה התפוצצות אדירה. ידענו שהמשימה בוצעה, שנפרצה החומה של משטרת צמח, העמדה הקדמית המבוצרת של הערבים.

היה זה רפאל ז"ל, אשר בתוך האש הבלתי פוסקת הביא את מסעך חומר הנפץ לחומת המשטרה והפעיל אותו. המשטרה נפלה, החלה נסיגה מבוהלת של האויב. החלה מנוסת הערבים מצמח.

סימוני של קדיש לזו על ארבעי אותו לילה

מכשולן התקפתנו על צמח ועד לראשית מאי. עמדה משטרת צמח להעזב על ידי הבריטים. ברור היה שבנין זה עלול לשמש קרש־קפיצה בין לגבי ישובי עמק־הירדן באם יתפס על ידי הערבים, ובין לגבי ערביי צמח אם יהיה בידינו. על כן כה רבתה התבונה לקראת יום הפינוי. קויים מגע של קבע עם אנשי המשטרה, כדי לדעת מראש על יום הפינוי, ומחלקת בפקודו של מוטקה פלונסקי ז"ל (נהרג אחר־כך בקרבות סג'רה) חנתה בדגניה א', מוקנה לחקרא בכל רגע לבוא להשתלט על הבנין.

ב־27.4.48, בשעה 18.00, הודיעה התצפית, שהבריטים עזבו את המשטרה. עבר זמן־מה עד שהספיקה המחלקה להתארגן ולצאת לשטח. ובינתיים נתפס בנין המשטרה ע"י הערבים. נראה היה בעליל, שהבריטים הודיעו לערבים על מועד יציאתם, כי מיד, עם צאת אחרון האנגלים, נכנסו הערבים לבנין.

כשנמצאה המחלקה לפני הקרנטינה הישנה, 400 מ' צפונית־מערבית למשטרה נפתחה עליה אש מן הבנין. המחלקה נפרסה והמשיכה להתקדם. בהסתערות זריזה הצליחו האנשים לתפוס את בנין בית־הספר הסמוך למשטרה. כל הנסיונות להמשיך ולהתקדם לעבר המשטרה נכשלו מחמת האש שנורתה מן הבנין, אש שהלכה וגברה (כנראה שהגיעו לאויב תגבורות נוספות). אותה שעה נפתחה אש גם מכיוון צמח גופא. המחלקה נתבססה בבית־ס וענתה באש.

מדגניה יצאו שתי כיתות פל"ם אשר תפסו את טחנת הקמח ההרוסה שמשמאל לכביש. מעמדה חדשה זו אפשר היה לכסות באש את הכניסה למשטרה ולמנוע מן האויב את הכניסה והיציאה מהבנין.

בינתיים החשיך היום. ברור היה, שבלי פריצת קיר הבנין בחומרי נפץ לא נוכל לחדור פנימה. חומרי הנפץ הובאו לדגניה בערב מאשדות־יעקב וסודרו ב־4 תרמילי גב, שכל אחד מהם הכיל מטען של 20 ק"ג. סידורי ההפעלה היו פרימיטיביים (ע"י הצתת פתיל מלוכסן־תחיתוך). עם חשכה יצאתי מדגניה עם שתי כיתות: "סבלים" נושאי־חומר ואבטחה להם.

הגענו לבית־הספר. פגשתי את מוטקה פ., שהיה המפקד במקום, והלה הודיעני שזחל אל הגדר המקיפה את הבנין ופרצה במספרים, על מנת להכשיר פריצה בכוח רב יותר. קבענו שתי כיתות שירתקו את המשטרה מצד צפון־מערב, ואלו כיתה שלישית עם כיתת פל"ם — יפרצו לבנין מצד מערב. אל היחידה הפורצת צורף חבלן ושלושה

"סבלים". כיתות הרחק פתחו באש, על מנת להסיח דעתו של האויב ולהטות אליהם את אשו, ואותה שעה התקדמה יחידת הפורצים אל בנין המשטרה. זחלנו לאורך הגדר וחיפשנו את הפרצה. כשמצאנוה לבסוף, נתברר, שרק כמה חוטים מן הגדר נחתכו, ולמעשה היתה הגדר סבוכה בקונצרטיות וחיל רב.

אותה שעה נפצע מכדור תועה אחד הפורצים והחל לצעוק. צעקותיו גילו את מקומנו לאויב, והוא התחיל לכוון אלינו את אשו. האנשים נסוגו מעט (הסבלים ברחו לגמרי). תפסתי תרמיל עם חומר נפץ והטלתיו כבונגלור על הגדר. הרחקנו את יתר התרמילים והפעלתי את המטען.

מיד עם התפוצצות הגדר, התקדמנו, ועמנו שאר התרמילים, דרך פרצת הגדר והנחנו את חומר הנפץ ליד הקיר. הפתיל הוצת, ואנו נסוגנו לעבר בית־הספר.

בשמעה התפוצצות. הודעתי למוטקה שעליו לצאת עם יחידתו ולפרוץ לבנין. היחידה יצאה. כעבור זמן־מה שמעתי קריאות: "אין פריצה! לסגת!" הודעתי לחבלן, שיראה ליחידה את מקום הפרצה. יחד הצטרפנו לכוח הפורץ ונכנסנו ראשונים לתוך הבנין. ראינו את הערבים יורדים במהירות ממגדל המשטרה. יריתי אליהם כמה כדורים באקדחי וורקתי רימון לעברם. מיד שמעתי את מוטקה קורא אלי: "רימון!" — הסתכלתי סביבי, אך לא ראיתי דבר, אותה שעה אירעה התפוצצות על ידנו. רפאל החבלן נפצע פצע קשה בגבו. בינתיים פרצו הכיתות פנימה וטיהרו את הבנין. ערבי אחד נהרג ואחד נשבה. השאר הצליחו להמלט. מדברי השבוי נתברר, שבמשטרה היו 25 רובאים ומקלע אחד. בלילה גורו עוד כמה יריות מן הכפר לעבר המשטרה, אך לפנות בוקר ברחו ערביי צמח מן העיירה. אנשינו הדרו לעיירה וסרקוה. לא נמצא איש עד הקרנטינה החדשה.

הפרצה

מכשולן התקפתנו על צמח ועד לראשית מאי, עמדה משטרת צמח להעזב ע"י הבריטים. ברור היה שבנין זה עלול לשמש קרש-קפיצה בין לגבי ישובי עמק הירדן באם ייתפס ע"י הערבים, ובין לגבי ערביי צמח אם יהיה בידנו. על-כן כה רבתה התכונה לקראת יום הפינוי. קויים מגע של קבע עם אנשי המשטרה כדי לדעת מראש על יום הפינוי, ומחלקה בפיקודו של מוטקה פלונסקי ז"ל (נהרג אחר-כך בקרבות סגירה) חנתה בדגניה א', מוכנה להקרא בכל רגע לבוא להשתלט על הבנין ב-27.4.48 בשעה 18.00, הודיעה התצפית, שהבריטים עזבו את המשטרה. עבר זמן-מה עד שהספיקה המחלקה להתארגן ולצאת לשטח, בינתיים נתפס בנין המשטרה ע"י הערבים. נראה היה בעליל, שהבריטים הודיעו לערבים על מועד יציאתם, כי מיד, עם צאת אחרון האנגלים נכנסו הערבים לבנין.

כשנמצאה המחלקה לפני הקרנטינה הישנה, 400 מ' צפונית- מערבית למשטרה נפתחה עליה אש מהבנין, המחלקה נפרסה והמשיכה להתקדם. בהסתערות זריזה הצליחו האנשים לתפוס את בנין בית-הספר הסמוך, כל הנסיונות, להמשיך ולהתקדם לעבר המשטרה נכשלו מחמת האש שנורתה מן הבנין, אש שהלכה וגברה (כנראה שהגיעו לאויב תגבורות נוספות). אותה שעה נפתחה אש גם מכיוון העיירה. המחלקה התבססה בביתה"ס וענתה באש.

מדגניה יצאו שתי כיתות פל"ים אשר תפסו את טחנת הקמח ההרוסה שמשמאל לכביש. מעמדה חדשה זו, אפשר היה לכסות באש את הכניסה למשטרה ולמנוע מהאויב את הכניסה והיציאה מהבנין.

בינתיים החשיך היום. ברור היה, שבלי פריצת קיר הבנין בחומרי נפץ, לא נופל לחדור פנימה. חומרי הנפץ, הובאו לדגניה בערב מאשדות יעקב וסודרו ב-4 תרמילי גב, שכל אחד מהם הכיל מטען של 20 ק"ג סידורי ההפעלה היו פרימיטיביים (ע"י הצתת פתיל מלכסן החיתוך).

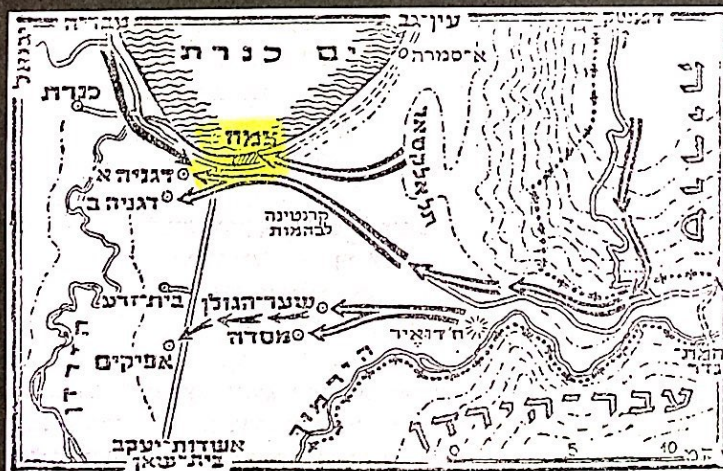
עם חשכה יצאתי מדגניה עם שתי כיתות: "סבלים" נושאי חומר ואבטחה להם. הגענו לבית הספר. פגשתי את מוטקה פ. שהיה המפקד במקום, והלה הודיעני שזחל אל הגדר המקיפה את הבנין ופרצה במספריים על מנת להכשיר פריצה בכוח רב יותר. קבענו שתי כיתות שירתקו את המשטרה מצד צפון-מערב ואילו כיתה שלישית עם כיתת פל"ם יפרצו לבנין מצד מערב. אל יחידה הפורצת, צורף חבלן ושלושה "סבלים". כיתות הרתק פתחו באש על מנת להסיח את דעתו של האויב ולהטות אליהם את אשו, באותה שעה התקדמה יחידת הפורצים אל בנין המשטרה. זחלנו לאורך הגדר וחיפשנו את הפרצה. כשמצאנוה לבסוף, התברר שרק כמה חוטים מן הגדר נחתכו ולמעשה היתה הגדר סבוכה בקונצרטיות ותייל רב. אותה שעה נפצע אחד הפורצים והחל לצעוק. צעקותיו גילו את מקומנו לאויב והוא התחיל לכוון אשו אלינו. האנשים נסוגו מעט (הסבלים ברחו לגמרי). תפסתי תרמיל עם חומר נפץ והטלתיו כבונגלור על הגדר, הרחקנו את יתר התרמילים והפעלתי את המטען.

מיד עם התפוצצות הגדר, התקדמנו ועימנו שאר התרמילים, דרך פרצת הגדר, והנחנו את חומר הנפץ ליד הקיר הפתיל הוצת, ואנו נסוגנו לעבר בית הספר. נשמעה התפוצצות. הודעתי למוטקה שעליו לצאת עם יחידתו ולפרוץ לבנין. היחידה יצאה כעבור זמן-מה שמעתי קריאות "אין פירצה! לסגת!" הודעתי לחבלן, שיראה ליחידה את מקום הפירצה. יחד הצטרפנו לכוח הפורץ ונכנסנו ראשונים לתוך הבנין. ראינו את הערבים יורדים במהירות ממגדל המשטרה. יריתי אליהם כמה כדורים באקדחי וזרקתי רימון לעברם. מיד שמעתי את מוטקה קורא אלי: רימון! הסתכלתי סביבי, אך לא ראיתי דבר, אותה שעה אירעה התפוצצות על-ידנו.

רפאל החבלן נפצע פצע קשה בגבו.

בינתיים, פרצו הכיתות פנימה וטיהרו את הבנין. ערבי אחד נהרג ואחד נשבה, השאר הצליחו להמלט. מדברי השבוי נתברר שבמשטרה היו 25 רובאים ומקלע אחד. בלילה נורו עוד כמה יריות מן הכפר לעבר המשטרה, אך לפנות בוקר ברחו ערביי צמח מן העיירה. אנשינו חדרו לעיירה וסרקוה, לא נמצא איש עד הקרנטינה החדשה.

דן פרומקין

כשבועיים לאחר הקרבות, נפגשתי עם
אביבה בפעם הראשונה לאחר הפינוי.
אביבה שיהיתה כבר בהריון מתקדם,
אני עם זקן מגודל מתאבל על מותו
של רפאל, צועד לקראתה במרכז
הכרמל בחיפה.

ברגע הראשון היא התקשתה להכירני
ומיד שזיהתה אותי נפלנו איש לזרועות
רעהו בחיבוקים ונשיקות.

לעולם לא אשכח את הפגישה הזאת.
מאותו רגע ידעתי שהגורל קושר אותנו
לנצח.

לאחר צירי לידה ממושכים נולד בנך
שלא זכית לראותו והוא לא זכה
לראות את אביו מולידו.

הוא נושא את שמך: רפאל-בן רפאל
ובשם חיבה רפי.

כמה חבל שכך נגזר משמיים, אני
מקיים את הבטחתי, מתוך רצון
ואהבה רבה לאביבה ובנך רפאל.

כמה חבל, שאתה לא איתנו, הכל
יכול היה להיות אחרת.

אחיד יעקב.

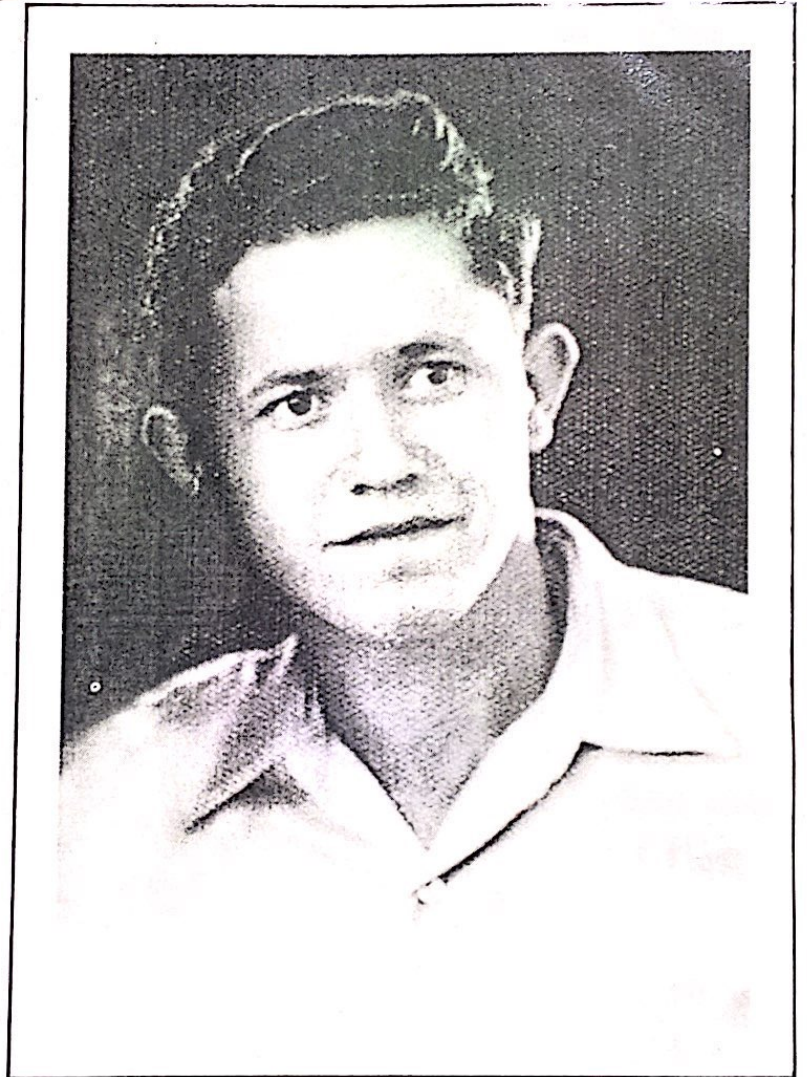
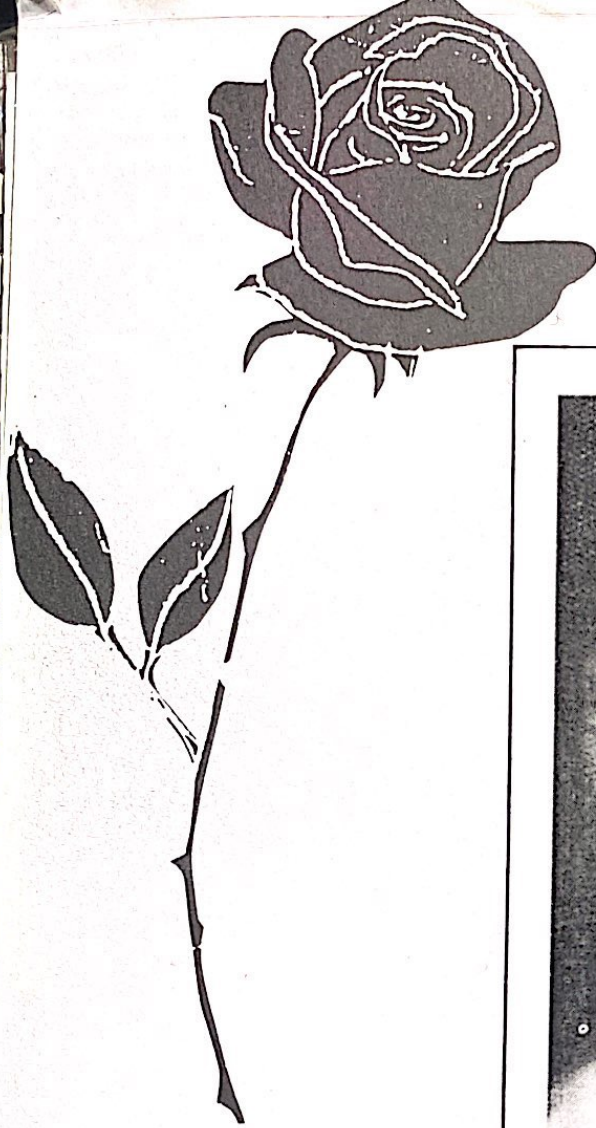
רפאל ז"ל ואביבה אלמנתו ואם בנו

בנו של רפאל בילדותו

ת.ג.צ.ב.ה.
רפאל קרוצ'יק
1928-1948

...אך נכבד את כולם
את יפה הבלגית והחלאר
כי רעות שבבאת, לעולם
לא תתן את לבן לשבח.
אהבה וקדושת בים
את תשובי בינעו לפרוח.

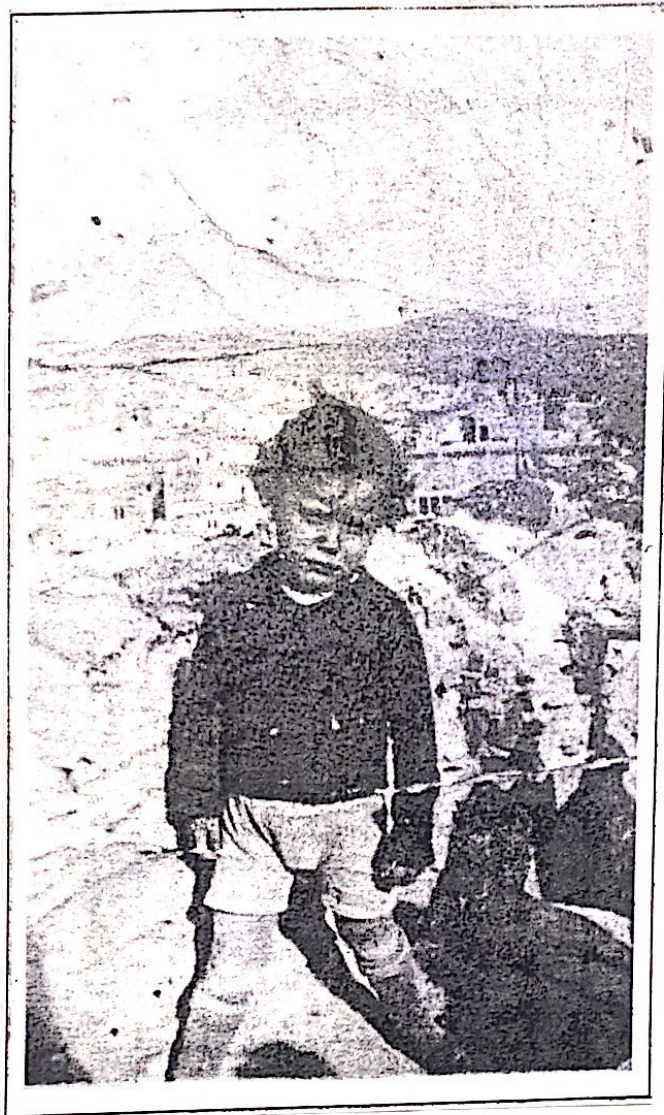
חיים גרי.

צר לי עליך אחי הצעיר רבאל.
 כאבור נפלת, על האנת העם והחולדת
 ועל ביתנו דיאניה ב'.
 ואתה, עורק בפיו עלומיק,
 כה מעט הספקת להאצייל מהאהבתך,
 על משכחתק ועל כולנו.
 והלכה כואב, דיזאב, וממאן להתנחם.
 ככל שהפמן עובר, והשנים חולפות,
 לנפשנו אין מנוח
 אין השלמה עם העובדה,
 שאינך יותר עמנו.
 אין אנו יכולים לשכוח.
 הפכרונות ממך ועליך
 מתעצמים כחלומי הימים.
 במותך יקירנו, ציוות לנו את החיים
 -חיים ער עולם.

כוכר אותך, באהבה ובכאב.

אחיק יעקב.

חברון 1932 - רפאל על גג הבית

משפחת קרוצ'יק - חברון 1932

כותבים לזכרו

רפאל קרוצ'יק

בפרוץ המלחמה, נפסק לגמרי הזרם של עליית הנוער המבורך, אשר השתפך במשך שנים במלוא הארץ הרווה את שדות היצירה במולדת. אולם כשהמקור הזה דלל, התחילו להרגיש בחוסר אותו העורק החיוני, מלא עוזו ושפעת עלומים, אשר העשיר והפעיל בהתישבות הרבה ענפי יצירה חדשים.

הרבה התחבטנו והתלבטנו בשאלה זו, כמעט גורלית לעתיד המעורפל, נוכח השואה האיומה אשר נתכה על הגולה הדוויה. פתע, באופן כמעט ספונטני, צץ רעיון חדש: הנוער הארצישראלי איהו? לא ידוע מי שאל ראשונה את השאלה, מי הגה את הרעיון בראשונה, אבל הוא ממש הדעים בחידושו ופשטותו. כל האמצעים הכבירים בחומר וברוח הושקעו בגולה. אנחנו בעצמנו אנשי גולה, כל מעינות הישועה ראינו בה ומעינינו נתעלמה העובדה הפשוטה ואיתנה שבינתיים קם לנו דור "צברים" פרי הארץ. זה ומוזר היה לנו גידול חדש זה. רק עכשיו התחילו לתפוס מה מעט השקיעו בטיפוח צמח רך זה העולה כפורח לעינינו, מה מעט העריכו את הכוח

הרענן ההולך ומתפתח לקראת עתידה של הארץ, מה מעט עשו לכווננו לאסיקים בריאים ופורים.

גם לנו מזורה היתה ההצעה הראשונה לקבלת נוער ארצישראלי בתוכנו. הנוער הזה הופיע בקבוצה די גדולה גם בשערי דגניה ב', וכתוכם גם רפאל הקטן.

היתה לי הזדמנות להפגש עם נער זה בעבודה במטעי הבנות. הנער הצעיר ביותר שכיהן פעם במשרה זו בדגניה ב', היה מן המשעשע להסתכל איך הגמדון הזה היה מלא מרדנות ילדותית כלפי הגדולים הממונים עליו. ככל נער היה להוט בראשונה אחרי זוג פרדות ונדמה לי שזה היה העגלון הראשון מבין הנוער, שהתמיד במשך שנים בתפקיד זה. בעיקר היה מלבב לראותו ב"דוֹקֶרֶב" עם הירשפלה, שביחס לעבודות עגלונות במטע היו ביניהם חילוקי דעות מרחיקי לכת. העיניים היו נדלקות בגצי היתול והלשון חלקה ושנונה משיבה ולא נרתעת. ועל הכל היה שפוך תום וחן ילדותי מלא משובה.

עברו שנים. הילד השוכב הפך לעלם צעיר. לא הלך שבי אחרי המכונה כרגיל בזמננו בין הנוער. נאמן נשאר לאותם ענפי המשק היסודיים — המספוא והרפת. בחור עלם התגלם כיצור חדש לגמרי, זכר לא נשאר מאותה שובבות מלבבת שבילדותו. הפנים הפכו נוקשים ורציניים ומלאי הסתייגות ותעלומה. רק בעבודה מורגש היה הלהט הפנימי המתפרק. לא פעם עברה במחוי המחשבה נוכח הפנים הסגורים: לאן נעלמה השובבות הישנה? האם חלחלה בקרבו התחושה הנעלמה על הכליון המחריד האורב כבר בפתח החיים? והחיים קסמו לו מאוד וקסמה לו דגניה ב', אתה הוא קשר קשרים אינטימיים ביותר.

כבוא השעה הגורלית לארץ היה בין הראשונים להתגייסות ובחר לו דוקא להתנדב למשימות המסוכנות ביותר. בשעות החופש היה מופיע הביתה כולו דרוך ושלם, לא נשא את קולו בין המתרברבים, לא התפאר בגבורות, רק הפנים הקדירו יותר ובעינים עמקו יותר הרשפים.

ובאותם הימים הנוראים כשכבר מורגש היה באויר, כי שואת המלחמה פוסעת ומתקרבת בצעדי ענק עד לשערי העמק שלנו, יצא הוא הראשון — רפאל הגבור — לפעולה נועזת ונפל שדוד במערכה כאחרים ברחבי הארץ להרוות בדמו הצעיר היוקד את תקומת מולדתו ועמו. רחל פ.

נכנס, הסתכל בכולם, התישב בתנועה מסורבלת ושחק. הכל שתקו מסביב; אדמה נידרדרה מקירות ה"בונקר" — זה היה הקול היחיד באוירה המתוחה.

פתע נער בכתפיו, הסתכל מסביב שנית, ובקול נמוך, משונה, אמר לתוך חלל ה"בונקר": "שמעתם, חברה... רפאל נפל..." השקט גבר, לא מיד נתפסו המלים שנזרקו מפיו, במעומעם נשמע המשך דבורו: "...זה היה ברגע הקובע, לא היתה ברירה..." — מה? — הסתכלו במספר, רק כעת תפסו את משמעות דבריו... בין שינים הדוקות נחנקו אנקות כאב וועם.

משהו סמוי חלף בין היושבים. עיפיים עד קצה כוחם, מאובקים, אדישים, לאחר שלשה ימים בחפירות גשר, תחת הרעשה נוראה — משהו זעזע, אילץ לקום, לרוץ, להשאר יחידי עם הכאב... במוח הקודח חולפות תמונות — זכרונות: ...בני וחברי קבוצה... יחד בעבודה, בבית ספר... בחיי משק שקטים... קרבות בארץ, מגויסים, יחד בקרבות, יחד בדרך קשה, גורלית... הגה רפאל איננו!

מאז נפלו רבים. לעתים אני חווה אותם אחד-אחד, כה מוכרים וידועים, כל אחד באורו העצמי המיוחד. אך במרוצת החיים עוצבה בלבי מעין דמות אחת, מאחדת, מגלמת את כולם, דמות סמלית המקרינה סביבה את אורם של אנשי עבודה ושלוש שיצאו למלחמה ונפלו מות גבורים. היא קוראת לנשארים להמשיך, להשלים ערכים שעליהם ידעו לחיות ולמות.

כזה היה רפאל!

קשה לכתוב לזכרו של חבר, יען כי אינך מאמין, אינך רוצה להאמין, שהוא איננו. אך המציאות טופחת על פניך. כן, רפאל נלקח מאתנו. כי „אין כובשים את ראש הסלע אם אין קבר במורד“. ואנו הרבה קברים חפרנו במורד. ואחד הראשונים היה רפאל, רפאל הנער שהכל חיבבוהו. מי לא יזכור את חיוכו השופע על פניו תמיד, את צחוקו העליו אשר נדם לפתע. אך לא רק לצחוק ידע רפאל. בבוא העת ידע רפאל להחזיק בנשק, כמו שידע לפני כן את כל עבודות המשק. בין הראשונים שלוו את הנהגים לירושלים היה הוא. בטרם היו האוטומובילים משוריינים אחו הוא בהגה וחזר כשהשמה מנפצת.

הזמן עשה את שלו. ראינו את רפאל בתור מ"כ ובתור חבלן שהצטיין באומץ רוחו בתפקידים מרובים. הוא הוא חיבל בבתים בהתקפה הראשונה בצמת. ומאז המשיך בשורה ארוכה של פעולות חבלה במקומות רבים. זוכר אני ויכוח אפייני בין רפאל ומפקדו. המפקד טען שעל החבלן לסגת יחד עם כולם, ואילו רפאל עמד על שלו: „החבלן הוא האחרון שעוזב את הבית“. וזאת גם קיים.

בעצם תקופת המאבק עמד רפאל להקים לו בית בישראל... אולם הגורל התאכזר לו. זוכר אני את הרגע שנודע לנו על האסון. חזרתי עם אברהם ש. נהגי העמק סיפרו לנו, כי משטרת צמח בדינו. הם הוסיפו פרטים רבים על גבורת הכובשים, על המספר הקטן של האנשים ועל חוסר הזמן להכין את הפעולה כראוי. מי שהוא סיפר, כי שלושה בחורים נפצעו בקרב זה וכי שנים מהפצועים מתו. ורק אז נודע לנו כי רפאל נפל...

...רפאל הטוב והמיטיב ריווה בדמו את אדמת הארץ, במקום שאחריו נפלו עוד רבים למען הנצחון.

צבי מהגלית

אם יש חיבה בעולם

הרי שכולה שלך...

אם יש תקוה בעולם

היא ניתנת לך...

אם יש אהבה בעולם

היא מוקדשת לך...

אם יש נצח בעולם

הוא לך - בתקוה...

הגיעו ימי הזכרון של המאורעות הגדולים. הישוב חוגג את נצחונותיו הראשונים ומכנה את קרבנותיו. נצחונות אלה, שלפני פלישת הצבאות של המדינות השכנות, הם שקבעו את עצם האפשרות של עמידתנו ונצחוננו בשלב השני של המלחמה. האויב ישב בתוכנו ואנו — בתוכו. אילו באה הפלישה כאשר האויב לפנינו ומאחורינו — מי יודע אנה היינו באים. אך האויב גורש משטחי מדינתנו והיה זה האות הראשון של הנצחון. בקרבות אלה, יותר מאשר בכל הקרבות שבאו אחריהם, הביאו את הנצחון לא יתרון מספרי, ולא נשק וציוד, כי אם רק ההעזה הגדולה, העוז והגבורה, האומץ הבלתי נרתע, הנכונות להקרבה עצמית. בין הערבים פשטה שמועה שבידינו פצצות אטומיות. הם לא שערו שיש בכוח אדם להסתער על המוני אויבים רק בכוח האש הלהטת בלבו ולא בעזרת איזה נשק סודי.

ואמנם היה בידינו נשק סודי. זה היה הנוער שלנו, הדור הצעיר, אשר צמח מן האדמה הזאת וינק ממעינות הגבורה המפכים בה. והאויב נסוג.

כזה היה רפאל קורציק. בא אלינו עם קבוצת ילדים, גדל והתחנך בתוכנו והתקשר אתנו קשר של קבע, קשר לחיים ולמות. כל מי שבא במחיצתו היה רוחש רגש של חיבה וכבוד לעלם השתקן והרציני, אשר עשה את עבודתו מתוך דבקות, מרץ וכשרון ולמופת. העבודה היתה בשבילו לא רק מעשה רגיל של יום יום, כי אם אמצעי למיצוי חייו הפנימיים, מסירותו, התלהבותו, עבדתי אתו זמן מה יחד. תמהתי כיצד, למרות המרחב של הרפת הגדולה היה תמיד מצליח להמצא בדיוק על ידי בכל פעם, כאשר הייתי סוחב חבילות חציר או מחלק ערמת ירק — והיה משתדל להקל עלי את העבודה. חבריו העריכוהו ואף העריצוהו.

הנהגה בא היום ורפאל עזב את העבודה. הוא נקרא להתייצב בשורות הראשונות של הלוחמים. הוטל עליו התפקיד הקשה ביותר והמסוכן ביותר.

באותו לילה לא עצמנו עין. הילדים סודרו במקומות מוגנים. כולנו התפורנו — כל אחד לתפקידו. הנוער ומספר חברים שגויסו בשביל הקרב הזה הלכו קדימה. כל ירייה, כל התפוצצות היתה מעוררת בלב הד של חרדה לגורל המסתערים.

עברו שעות על שעות של יריות רובים, מקלעים ומרגמות, והנה באה התפוצצות אדירה. ידענו שהמשימה בוצעה, שנפרצה החומה של משטרת צמח, העמדה הקדמית המבוצרת של הערבים.

היה זה רפאל ז"ל אשר בתוך האש הבלתי פוסקת הביא את מסען חומר הנפץ לחומת המשטרה והפעיל אותו. המשטרה נפלה, החלה נסיגה מבהלת של האויב. החלה מנוסת הערבים מצמח.

אך רפאל נפצע פצעים אנושים. בדרך לבית החולים לא פסק מלדבר. הוא הכיר את מצבו אך לא דיבר על עצמו. הוא דאג לגורל חבריו, להוריו ובעיקר לרעייתו הצעירה.

„מסור שלום לאביבה“ — היו דבריו האחרונים. ובמלים אלה כאילו נפרד מכל היקר ביותר, אשר למענו נלחם ולמענו הקריב את חייו, מן האנשים היקרים, מן המולדת, מדגניה ב' מחייו הקצרים.

גפל רפאל, הקרבן השני שלנו, והראשון בעמק הירדן. ישובי העמק על אלפיהם קמו בבוקר והנה שוננו סדרי בראשית. אין עוד ערבים בעמק הירדן. לא ידענו מה עוד צפוי לנו.

התאבלנו על רפאל אך ידענו: מות הגבורה שלו הביא לנו את הנצחון הראשון, אשר בו ערובה לנצחונות הבאים.

ק.

318.8.37

אמא של רפאל

מספרת -

אמא מספרת על רפאל

כביר היא לי טמורה ואזים. המלב הכפלי לא היה טוב
היה חסר זקנה בואו אחת טאלי התפרנס חינא בלניגאר
רפאל היה ילד צנוע ונרע כשהלכתי לקולגה ורציתי לקולגה או מחנה
גמ"ד יותר ואמא לי אמר ואתי טוב תקני בכסף יצא אצל אמא בני המשפחה
לא אטבח את מיניחא לא משפחה ואחים ואחיות.
רפאל היה בדגניה חברה הנצחה. שם התבגרה והלכה את אביה
באילו אצלה לו הדיק והקניט שחלו יפיו קצרים. פגש בא הביתה עם
אביה טאלי אחרת וביטה לי טרחה למחוק אחרת. הלא היה אז בלתי
בן טמורה דמיה בלתי. אחתו או שניה בלתי טוב ומאליה
רפאל היה נקיים לפניה והיה בחטיבת קולגה. הוא אהב את הבית לקולגה
היה לו תפקיד אחראי מפקד בנה וכלן. היה בכה מאלות בדיק
בדעתו ממנו שיטא קליפה. אבל הוא אמר לי טאליח לרצות שיש לו תפקיד
לא לא התרחק ולא סיפה על כל הפעילות שדעה. בארץ דייק חלה להטאלי
לי שתי לירא. אני לא רציתי לקולגה ומנא. ואמתי או שיקרה בכסף זה
מתנה לאביה. אבל הוא חסר הדגים את שתי הילדים במצוייה דב
הוא שני זכרתי את טוב לבו והצנן אצלה לי זאת היתה הפעם האחרון
שהייתי אצל רפאל בחיים.
בטניב האחרונה בגלל מצב חיאתי, אין לי אפסית לנסא לאצלה
אבל פדג טהיליזים נאטיב לזקנה אני מבקשת לעסוק לרפאל טאלי טכתי
אחרת וזכרתי אתי תמיד. וטופח לי טאלי לא באה.
באחד הימים אלתמי טנסתי אורטליב. ביחטליב הלכתי בן שני היים
ולא הויתי טוב את הדיק. פתאם הייתי את הפאט והויתי דור הרס
ובחלון הטקור אלמג אפסו, טאלתי אלת רפאליקל מה אלה חלע כאן
הוא זנה לי טקרו או מאב. אמיתי או חכה אולי לק שמיכה ומגל. בטחית
בכה לא הויתי אלת. למדתי אלת החלב יזה היה בפסח.
בטיפאל נפלו אמתו היתה אמתן חזקת חמישי. אין אלה את הפאט והלכה
שלי. אבל הנחמה היפה שיטא לי זכה מרפאל היקר שלי
בני נקרא. אז טג רפאל. בחיק הטב לפי. יש בתי הנין שלי. אני תמיד
מתפללת שיהיה גיט זמאלת שזכה לז ארניב מפי אמל הידיק
שלי.

לזכרו - האח יעקב מספר

אמי שלי ברחמי ופלא רבש"ק.

אני בואר כאן נבחרתא...

ובם לאוים וזאם מאי בתא אצאם,

מבשרים ארזא ליבנו היום והשמים סנהלוא,

אר המלמלים לא ים הביר לאר פאזיתו יתרם פשווא.

יבאכי קבוק געוואן ביובתו יבאכי.

איך היינא מלמלים ער גענוי הרובים לא ער

הער געזאכט פשווא יבאכי.

באם יתרם שמוע אר אארש"ק הים השקמים ביזא זכר ע

באם יתרם שמוע אר אארש"ק הים השקמים ביזא זכר ע

שפוק געזאכט פשווא יבאכי.

ישירי, אומיים זמרים ופלאים משמים מלמלים ע

יה, גפאני, ארזא איך שמוע פשווא יבאכי פשווא יבאכי.

מבשרים קבוקים קבוקים קבוקים, השמים בתא יבאכי ע

מבשרים אר ביים השמים קבוק יבאכי ע

יבאכי יבאכי קבוקים קבוקים הים השקמים פשווא יבאכי ע

אמר לי גענוי פלאי, ארזא געזאכט פשווא יבאכי קבוקים

השמים פשווא אבאכע פשווא יבאכי ע

איתם שמוע יבאכי קבוקים קבוקים אר שמוע אר שמוע

שפוקים וזמרים, מדממים יבאכי ע יבאכי פשווא יבאכי ע

פשווא פשווא יבאכי ע

בשנים חזק פטר, סתם עקוב, "נצח לא יבד" וזכורו כהולך
יחד ליום ואופקים את השלל שמעמך ואת עבודת הצדקה...
אפילו, אהב סביב את עני הענין. פה פתח את העצור
עלם המדול, פועל ונחה פועל, פתח הנה, אך לא יבד יב
פטר, זכור אבדוה בנפשה פל. אמרנו בהקדמה אתם יושאים,
ואין את אהבם.

אחריהם פועל פועל פועל. אין פועל ויושאים ואתם אומר פועל.
אתם בנצח, את שונה וצדק את מסתבב האמת, את פועל
בפעל האמת, אתה יאן הסדר.
אתם האמת אתם ואתם פועל האמת בנצח?

אחי, אתם, אתם, בנצח, אתם חזק ואתם
אחי, אתם, אתם, אתם.

אתם אתם אתם אתם אתם אתם אתם אתם
אתם אתם אתם אתם אתם אתם אתם אתם

אתם בנצח, אתם
אתם אתם אתם
אתם אתם אתם

אתם

זכרונותי מאבא

אני יושב בביתי על כורסא ומנסה לצייר בדימוני את אבי רפאל.
את אבי מולידי לא פגשתי ולא הכרתי מעולם.

המפגש היחיד שלי עימו, זה באמירת "קדיש" בעליה מידי שנה לקברו בדגניה א'.
מידי פעם, אני שומע סיפור מפי אבא יעקב, או מישהו אחר מהמשפחה על ילדותו
ב"שכונת מחלול" בתל-אביב, על הריצה על חוף הים ואיסוף ה"מתנות" שהים היה
פולט.

כיצד היה עומד במשך שעות ליד החלון הצר של המטבח הצופה אל הים הרוגש וחש
את עוצמתו.

קראתי ספורים המתארים את מעשי גבורתו ובעיקר, איך הפעיל את מטען חומר הנפץ
ופוצץ פירצה בקיר הבטון של משטרת צמח, פרץ פנימה בראש הכוח, נפצע
אנושות ועל ניסיונות השווא להצילו.

אני זוכר, בשנותי הראשונות את המפגש של כל המשפחה ליד הקבר.
האזכרה היתה עם כל סימני האבלות.
אני זוכר כיצד סבתא חוה, היתה בוכה ומנשקת את הקבר, את דברי ההספד של אבא
-יעקב, והדודים דויד ויוסיק.

לצערי הרב, אינני מכיר את אישיותו, אך על כך אפשר לשמוע ולקרוא מדברי חברים
ובני המשפחה.

יהי זכרו ברוך.

רפי קרוצייק

רעננה - פברואר 1998

הולם

נכנס, הסתכל בכולם, התיישב בתנועה מסורבלת ושתק. הכל שתקו מסביב, אדמה נידרדרה מקירות "הבונקר" - זה היה הקול היחידי באווירה המתוחה. פתע נער בכתפיו, הסתכל מסביב שנית, ובקול נמוך, משונה, אמר לחלל הבונקר: "שמעתם, חברה... רפאל נפל..." השקט גבר, לא מיד נתפסו המילים שנוזקו מפיו, במעומעם נשמע המשך דיבורו: "זה היה ברגע הקובע, לא היתה ברירה..." - מה? - הסתכלו במספר, רק כעת תפסו את משמעות דבריו... בין שיניים הדוקות נחנקו אנקות כאב וזעם.

משהו סמוי חלף בין היושבים, עייפים עד קצה כוחם, מאובקים, אדישים, לאחר שלושה ימים בחפירות גשר, תחת הרעשה נוראה - משהו זעזע, אילץ לקום, לרוץ להשאר יחידי עם הכאב... במוח הקודח חולפות תמונות - זכרונות... בני וחברי הקבוצה... יחד בעבודה, בבית ספר... בחיי משק שקטים... קרבות בארץ, מגויסים, יחד בקרבות, יחד בדרך הקשה, גורלית... והנה רפאל איננו!

מאז נפלו רבים. לעתים אני הוזה אותם אחד-אחד, כה מוכרים וידועים, כל אחד באורו העצמי המיוחד.

אך במרוצת החיים עוצבה בלבי מעין דמות אחת, מאחדת, מגלמת את כולם, דמות סמלית המקרינה סביבה את אורם של אנשי עבודה ושלוש שיצאו למלחמה ונפלו מות גיבורים. היא קוראת לנשארים להמשיך, להשלים ערכים שעליהם ידעו לחיות ולמות.

צבי לוז

כבוד לנופלים
 בקרבות על משטרת צמח והאזור
 במקום זה גרפה תבגשה משטרת צמח על כוחותיו
 ביום 27.4.48
 משטרת צמח הינה מעוז אחרון לחימוצו בקרב הנאש
 לחינת הפולש הסודי מעמק הירדן
 ב-18.5.1948 גבלה המשטרה בידי הסורים
 ב-20.5.1948 נחרך האויב והמשטרה שבה לדג
 אך גבלו גבורים ואבדו כלי מלחמה

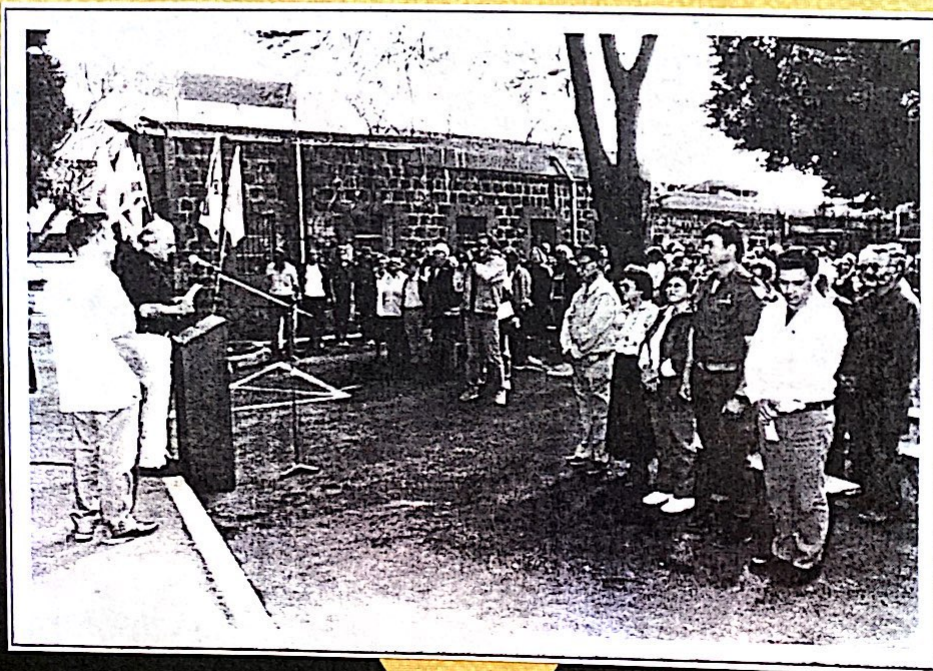
"... וכשהוזרק לטהוכיח עצמו כחייל
 עשה לאת על הצד הטוב ביותר ז"

רפאל קרוצ'יק ז"ל

ההנצחה בצמח

יִזְכָּר עִם יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנָיו וּבָנוֹתָיו
וְיִלְיֵי צָבָא הַגָּנָה לְיִשְׂרָאֵל הַנְּאֻמָּנִים
וְהַאֲמִינִים אֲשֶׁר חָרְפוּ לְפָנֵינוּ בְּמִלְחָמָה
עַל תְּקוּמַת יִשְׂרָאֵל: יִזְכָּר יִשְׂרָאֵל
וְיִתְבָּרַךְ בְּזִרְעוֹ וְיֵאבֵל עַל זֵי הָעֲלֻמִּים
וְזֻמְדֵי הַגְּבוּרָה וְקַדְוֵי הַרְצוֹן
וְמַסִּירֵי הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר נָסְפוּ בְּמַעֲרֵכָה
הַכְּבֵדָה: יִהְיוּ גְבוּרֵי מִלְחָמָה הַשְּׂחָרָר
וְהַנְּצֻחָן וְזֻמְדֵי בְּלֵב יִשְׂרָאֵל לְדוֹר הוֹד

הנצחה

